

POTOPIC (37) *vb pf*

Oba o jasne.

inf potopić (3). \diamond *fut 3 sg* potopi (1). \diamond *3 pl* potopią (1). \diamond *praet 3 sg m* potopił (11). *f* potopiła (6). \diamond *3 pl m pers* potopili (7). *subst* potopiły (1). \diamond *plusq 3 sg m* był potopił (1). \diamond *imp 2 sg* potopó (1). \diamond *2 pl* potopócie (1). \diamond *con praet 3 pl m pers* by byli potopili (1). \diamond *impers praet* potopiono (2). \diamond *part praet act* potopiwszy (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. (jeden z niżej notowanych przykładów).

1. *Zatopić wielu lub wiele; o ludziach i zwierzętach: pozbawić życia przez utopienie; submergere Miech, PolAnt; demergere PolAnt [kogo, co (pl a. sg w funkcji pl)] (36) : A gdy ie iuz omierznęło tak wiele zabiąc [!], tedy ostatek ludu w kupę zegnawfzy iakoby trzodę iaką w wiśtlę w pędzili y potopili. MiechGlab 33; Syrená nadobnie śpiewála. Ták iż onym śpiewániem márynarze śpiłá/ A potym ie wśpiwfy márnne potopiłá. RejWiz 81v; Ale oni zázwozfzy ie ná głębią/ potopili ich/ nie mniefy iedno dwie ście człowieká. BibRadz 2.Mach 12/4, I 1; [cesarz Fryderyk] wiele duchownych potopił co iezdzili w pofełstwie do Fráncyey BielKron 183; Wifsymirus wzięł krolewki okręt áczkolwiek go dobrze broniono/ tám wiele innych okręthow y z ludźmi pobrano/ drugie pothopiono. BielKron 339v; Ná drugi rok záfię nawálność Thátárow przyfzłá/ Sędomierz wzięwfy śpalili/ ludzi pobili y potopili BielKron 361v, 202, 312v, 401v, 424v, 427v, 460; izali [rotmistrz Jan Boratyński] ze cztérzómá fty Polaków róty fwy/ bębnámi tylko woiennymi/ pod Połockiem nágnawfzy bydłá tego Mofkiewkięgo w Dźwinę/ máło nie puł Mofkwy był potopił? OrzQuin R; Dla człowieká bydło y zwierz wśzyćiek y ptáftwo Pan Bog potopił. SkarŻyw 270; Vwielbiony Bog náfz/ wozy iezdne y konne ich potopił [Vulg Ex 15/4] SkarŻyw 481, 490; Mćisław Mćisławic Chrobry Xiążę Halickie/ [...] boiác fię pogoniefy Tátárfkiey/ wśzytkie nawy potopić/ pofiec/ drugie popalić kazał StryjKron 260; [nie prośił Moizefz żeby ich [Egiptczyków] był miał pothopić Pan Bog/ ále więcey czyni Bog niżeli potrzebá ná záchowániefwoiego ludu. GilPos 181; Dla tegóz niedługo potym/ niemáło męzczyzny popalono y niewiaft potopiono. ŁaszczRecepta 83].*

[*potopić na czym: między sobą dla tego [dla łupu] pogłowia więzniow niemáło pozátáiáli/ oprócz iefzcze tego co ná drodze pomárło/ co też pobili/ co po rzekách y ná Dnieprze potopili WerPublika 44.]*

potopić w czym (9): Rozkazał tedy Heliafz áby proroki báłwáńfkie powięzáno/ á potopiono w potoku Cizon BielKron 85, 303v; Weźmi złoty chrzáfzczów/ vryway im nogi y głowy/ á iefli żywé/ w miedzie ié potopó/ áż zemrą SienLek 152v. Cf Zwrot.

Fraza: »woda, powódź potopiła; ocean potopił« (4:1;1): oná wodá ták prętká á gwałtowná zalała [!] wśzytkę ziemię nád wśzytki gory ná świefie/ wśzytek rodzaj żywy potopiłá/ krom Noego lámo ofmego á tych źwirzát s ptaki co były w okręcie. BielKron 5v, 23v; Abowiem nie mnimay gdzye cie [tj. ciebie i twój majątek] ogień popali/ wodá potopi/ ná polu zginie/ w oborze pozdycha/ áby tho tobye skąd inąd rośło/ iedno s prawdziwych dekretow Páná twego/ á zá pomfę krzywdy fwoiefy. RejPos 253v; SkarŻyw 270, 481; Niemcy/ y Tigurini od ośtátnich mieyfć Francufkich zbiegwfzy/ gdy ich Ziemię Ocean potopił/ nowych offad po wśyfłkim Świefie fzukáli StryjKron 26.

Zwrot: »potopic w morzu, w głębokość morza, w rzece, [po rzekach]« [szyk zmienny] (5:1:1): *BielŻyw* 150; Pan Bog [...] wozy Fáraonowe y z załtępy iego/ Potopił w frogą głębokość morzá czerwonego [proiecit in mare Vulg Ex 15/4] *LubPs* gg2v; *BielKron* 124; *HistRzym* 83; Cze^{mv} tych mnichow z miałt nie wypędzą/ kámienni niewybija/ w morzu niepotopia? *SkarŻyw* [197]; Máchomet Turecki Cefarz [...] rániony potopiwfzy w Rzece Działa z wielką frototą odegnány muiał wftępic. *StryjKron* 652; *SkarKaz* 552a; [*WerPublika* 44].

Przen (2) : Bo co vmie Lákomftwo rozeznác to fnádnie. Nuż Pychá z Nieczyftotą wżák ie dobrze znamy/ A ich nabożne fprawy też częfto widamy. Nuż co zálie vmieią ine towarzyszkzi/ Wżákby zá iednym rázem mogli potopic wżytki. *RejWiz* 31v.

W przeciwstawieniu: »potopic ... wywieśc z głębokich przepásci« (1): [mądrość] nieprzyacióly ich potopila/ a ie wywiodla z głębokich przepásci. *BibRadz Sap* 10/19.

2. Zanurzyć wiele przedmiotów; przen (1) :

Zwrot: »we krwi [czyjej] potopic miecze« = *zabić (1)*: Ach by to wprzód byli/ Nieprzyaciéle we krwi moiéy potopili Miecze fwoié/ żebym fye był nie wrócił z wycięftwem [!] *ZawJeft* 41.

Synonimy: pogrążyć, zanorzyć.

Formacje współrdzene cf TOPIC.

Cf **POTOPIENIE, POTOPIONY**